

Προεδρικό Διάταγμα υπ'Αριθμ. 212

Προστασία των εργαζομένων που εκτίθενται σε αμίαντο κατά την εργασία, σε συμμόρφωση με την οδηγία 83/477/ΕΟΚ του Συμβουλίου, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την οδηγία 91/382/ΕΟΚ του Συμβουλίου και την οδηγία 2003/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου.

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1, 2, 3 και 5 του ν. 1338/1983 (Α' 34), όπως η παρ. 1 τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 του ν. 1440/1984 (Α' 70), του άρθρου 3 του ν. 1338/1983, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 65 του ν. 1892/1990 (Α' 101), του άρθρου 4 του ίδιου νόμου όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 6 παρ. 4 του ν. 1440/1984 και τροποποιήθηκε με τα άρθρα 7 του ν. 1775/1988 (Α' 101), 31 του ν. 2076/1992 (Α' 130), 19 του ν. 2367/1995 (Α' 261), 22 του ν. 2789/2000 (Α' 21) και 48 του ν. 3427/2005 (Α' 312).
2. Τις διατάξεις του άρθρου δεύτερου του ν. 2077/1992 «Κύρωση της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και των σχετικών πρωτοκόλλων και δηλώσεων που περιλαμβάνονται στην τελική Πράξη» (Α' 136).
3. Τις διατάξεις των άρθρων 14 παράγραφος 2, 29 και 36 του ν. 1568/1985 «Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων» (Α' 177).
4. Τις διατάξεις του άρθρου 39 του ν. 1836/1989 «Πρωτόηση της απασχόλησης και της επαγγελματικής κατάρτισης και άλλες διατάξεις» (Α' 79).
5. Την υπ' αριθμό 8/21.03.2006 γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΣΥΑΕ).
6. Τις διατάξεις του άρθρου 90 του Κώδικα που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005 «Κωδικοποίηση της νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα» (Α' 98).
7. Την υπ' αριθμ. 30356/14.3.2006 (Β' 311) απόφαση: «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στους Υφυπουργούς Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης Αθανάσιο Γιαννόπουλο και Γεώργιο Κωνσταντόπουλο».
8. Ότι με την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος δεν θα προκληθεί πρόσθετη δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού ή προϋπολογισμού ΝΠΔΔ.
9. Την υπ' αριθμό 244/2006 γνωμοδότηση του Συμβουλίου Επικρατείας, μετά από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης, Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και του Υφυπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης,

Αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

1. Σκοπός του παρόντος προεδρικού διατάγματος είναι η εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της οδηγίας 83/477/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 19ης Σεπτεμβρίου 1983 για την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που οφείλονται στην έκθεσή τους στον αμίαντο κατά τη διάρκεια της εργασίας (ΕΕ L263/24.09.1983), όπως αυτή τροποποιήθηκε με τις οδηγίες 91/382/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 25ης Ιουνίου 1991 (ΕΕ L206/29.07.1991) και 2003/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Μαρτίου 2003 (ΕΕ L97/15.04.2003).
2. Το παρόν προεδρικό διάταγμα έχει ως αντικείμενο την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους για την υγεία και την ασφάλειά τους, περιλαμβανομένης και της πρόληψης των κινδύνων αυτών που προέρχονται ή μπορούν να προέλθουν από δραστηριότητες κατά τις οποίες εκτίθενται στη σκόνη αμιάντου ή υλικών που περιέχουν αμίαντο
3. Οι διατάξεις του παρόντος διατάγματος εφαρμόζονται σε δραστηριότητες κατά τις οποίες οι εργαζόμενοι εκτίθενται ή ενδέχεται να εκτεθούν, κατά τη διάρκεια της εργασίας τους, στη σκόνη αμιάντου ή υλικών που περιέχουν αμίαντο
4. Ο ν. 1568/1985 και το π.δ. 17/1996 «Μέτρα για τη βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 89/391/ΕΟΚ και 91/393/ΕΟΚ» (Α' 11) καθώς και οι γενικές και ειδικές διατάξεις για την ασφάλεια και υγεία των εργαζομένων εφαρμόζονται πλήρως στο σύνολο του τομέα που αναφέρεται στο παρόν άρθρο, με την επιφύλαξη των αυστηρότερων και/ή ειδικότερων διατάξεων του παρόντος διατάγματος.

Άρθρο 2

Για τους σκοπούς του παρόντος διατάγματος:

1. ως αμίαντος νοείται οποιοδήποτε από τα παρακάτω ινώδη πυριτικά ορυκτά: - ακτινολίτης (ακτινόλιθος), αριθ. CAS 77536-66-4 - γρουπερίτης (αμοσίτης), αριθ. CAS 12172-73-5 - ανθόφυλλος (ανθοφυλλίτης) , αριθ. CAS 77536-67-5 - χρυσότιλος, αριθ. CAS 12001-29-5 - κροκιδόλιθος, αριθ. CAS 12001-28-4 - τρεμολίτης, αριθ. CAS 77536-68-6.
2. Ισχύουν οι ορισμοί του άρθρου 2 του π.δ. 305/1996 «Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας που πρέπει να εφαρμόζονται στα προσωρινά ή κινητά εργοτάξια σε συμμόρφωση προς την οδηγία 92/57/ΕΟΚ» (Α' 212) εφόσον πρόκειται για τεχνικό έργο και του άρθρου 2 του π.δ. 70/1990 «Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων σε ναυπηγικές εργασίες» (Α' 31) για ναυπηγοεπιχειμαστικές εργασίες.

Άρθρο 3

1. Για κάθε δραστηριότητα, που μπορεί να παρουσιάσει κίνδυνο έκθεσης στη σκόνη αμιάντου ή υλικών που περιέχουν αμίαντο, ο εργοδότης υποχρεούται να έχει στη διάθεσή του μια γραπτή εκτίμηση των υφιστάμενων κατά την εργασία κινδύνων, σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 1 του π.δ. 17/1996. Στην εκτίμηση αυτή προσδιορίζεται η φύση, ο βαθμός και η διάρκεια της έκθεσης των εργαζομένων, ώστε να είναι δυνατό να αξιολογούνται όλοι οι κίνδυνοι για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων και να καθορίζονται τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν.
2. Στις περιπτώσεις σποραδικής έκθεσης των εργαζομένων, της οποίας η ένταση είναι μειωμένη και εφόσον προκύπτει σαφώς από τα αποτελέσματα της εκτίμησης των κινδύνων της παραγράφου 1, ότι δεν θα υπάρξει υπέρβαση της οριακής τιμής έκθεσης στον αμίαντο στον αέρα του χώρου εργασίας, τα άρθρα 4, 17 και 18 του παρόντος διατάγματος μπορεί να μην εφαρμόζονται όταν η εργασία αφορά:

- α. σύντομες και ασυνεχείς δραστηριότητες συντήρησης μόνο μη εύθρυπτων υλικών
 - β. την απομάκρυνση, χωρίς καταστροφή, των μη φθαρμένων αμιαντούχων υλικών στα οποία οι ίνες αμιάντου είναι στέρεα συνδεδεμένες
 - γ. τον εγκλεισμό ή επικάλυψη των αμιαντούχων υλικών που βρίσκονται σε καλή κατάσταση
 - δ. την επιθεώρηση και έλεγχο του αέρα και τη λήψη δειγμάτων για την ανίχνευση της παρουσίας αμιάντου σε κάποιο υλικό. Η παραπάνω μη εφαρμογή των άρθρων 4, 17 και 18 του παρόντος διατάγματος σε καμιά περίπτωση δεν αίρει τις υποχρεώσεις του εργοδότη για τη λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων σύμφωνα με τις λοιπές διατάξεις του παρόντος διατάγματος, καθώς και με τις γενικές αρχές πρόληψης που καθορίζονται στο άρθρο 7 παράγραφος 7 του π.δ. 17/1996.
3. Η εκτίμηση της παραγράφου 1 αποτελεί αντικείμενο διαβούλευσης μεταξύ εργοδότη και της επιτροπής υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας ή των εκπροσώπων των εργαζομένων για την ασφάλεια και υγεία, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 1568/1985 και του π.δ. 17/1996. Όπου δεν υπάρχει τέτοια επιτροπή ή εκπρόσωπος η διαβούλευση γίνεται με τους ίδιους τους εργαζόμενους στην επιχείρηση. Η εκτίμηση αναθεωρείται όταν υπάρχουν λόγοι να θεωρηθεί ανακριβής ή όταν έχει γίνει ουσιαστική μεταβολή στην εργασία, που αναμένεται να επηρεάσει σημαντικά την έκθεση των εργαζομένων στον αμίαντο.
4. Οι εργοδότες μεριμνούν σε συνεννόηση μεταξύ τους για κατάλληλο συντονισμό ως προς την εφαρμογή των προβλέψεων του παρόντος διατάγματος καθώς και για τον αποτελεσματικότερο τρόπο εξασφάλισης της παροχής υπηρεσιών προστασίας και πρόληψης που προβλέπεται στο π.δ. 17/1996 και της επίβλεψης της υγείας σύμφωνα με το άρθρο 17 του παρόντος διατάγματος.
5. Ο εργολάβος και υπεργολάβος ολόκληρου ή τμήματος του έργου, ανεξάρτητα αν αυτό εκτελείται ολικά ή κατά τμήματα με υπεργολάβους, καθώς και ο εργολάβος και υπεργολάβος τμήματος του έργου είναι συνυπεύθυνοι ως προς τις υποχρεώσεις και τα μέτρα που περιγράφονται στο παρόν διατάγμα
6. Εφόσον πρόκειται για τεχνικό έργο, για την ασφάλεια και τη διαφύλαξη της υγείας σε αυτό, οι αυτοαπασχολούμενοι έχουν όλες τις υποχρεώσεις των εργοδοτών και των εργαζομένων σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 9 του π.δ. 305/1996.

Άρθρο 4

1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 3 παράγραφος 2, σε κάθε δραστηριότητα κατά την οποία οι εργαζόμενοι εκτίθενται ή μπορεί να εκτεθούν κατά την εργασία τους στη σκόνη αμιάντου ή υλικών που περιέχουν αμίαντο, ο εργολάβος ολόκληρου του έργου, και αν δεν υπάρχει, ο κύριος του έργου υποχρεούται το αργότερο δέκα εργάσιμες ημέρες πριν αρχίσουν οι εργασίες να γνωστοποιεί εγγράφως στην αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας τουλάχιστον τα παρακάτω:
- α. την τοποθεσία του εργοταξίου
 - β. τον τύπο και την ποσότητα των αμιαντούχων υλικών
 - γ. το είδος αμιάντου που περιέχεται στα αμιαντούχα υλικά
 - δ. τις δραστηριότητες και τις εφαρμοζόμενες μεθόδους
 - ε. τον αριθμό των εκτιθέμενων, σε σκόνη αμιάντου ή υλικών που περιέχουν αμίαντο, εργαζομένων
 - ζ. την ημερομηνία έναρξης και τη διάρκεια των εργασιών
 - η. τα μέτρα που λαμβάνονται για να περιοριστεί η έκθεση των εργαζομένων σε σκόνη αμιάντου ή υλικών που περιέχουν αμίαντο
 - θ. τον εξοπλισμό εργασίας που θα χρησιμοποιηθεί και τα χαρακτηριστικά του. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και κατόπιν επαρκούς αιτιολόγησης, η γνωστοποίηση των εργασιών μπορεί να γίνει κατ' εξαίρεση σε διάστημα μικρότερο των δέκα ημερών πριν την έναρξη των εργασιών.

2. Αν μετά από αυτή τη γνωστοποίηση ακολουθήσει μια μεταβολή των συνθηκών εργασίας, που είναι πιθανό να οδηγήσει σε σημαντική αύξηση της έκθεσης σε σκόνη αμιάντου ή υλικών που περιέχουν αμιάντο, ή οποιαδήποτε άλλη σημαντική αλλαγή στα παραπάνω στοιχεία, πρέπει να γίνεται το συντομότερο δυνατό νέα γνωστοποίηση στην Επιθεώρηση Εργασίας
3. Η επιτροπή υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας ή οι εκπρόσωποι των εργαζομένων για την υγιεινή και ασφάλεια ή όπου δεν υπάρχουν αυτοί, οι εργαζόμενοι στην επιχείρηση μπορούν να ενημερώνονται για τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στις γνωστοποιήσεις αυτές
4. Για τις περιπτώσεις που υφίσταται υποχρέωση υποβολής της εκ των προτέρων γνωστοποίησης, που προβλέπεται στο άρθρο 3 του π.δ. 305/96, η γνωστοποίηση εργασιών του παρόντος άρθρου ενσωματώνεται σε αυτήν.

Άρθρο 5

1. Απαγορεύεται η εφαρμογή του αμιάντου τόσο με τη μέθοδο του ψεκασμού (flocage) όσο και με κάθε άλλη μέθοδο καθώς και οι δραστηριότητες που συνεπάγονται τη χρησιμοποίηση χαμηλής πυκνότητας (μικρότερης του 1g/cm³) μονωτικών ή ηχομονωτικών υλικών που περιέχουν αμιάντο
2. Με την επιφύλαξη της εφαρμογής άλλων διατάξεων σχετικών με την εμπορία και χρήση του αμιάντου, απαγορεύονται οι δραστηριότητες που εκθέτουν τους εργαζόμενους σε ίνες αμιάντου κατά την εξόρυξη του αμιάντου ή κατά την παρασκευή και μεταποίηση προϊόντων αμιάντου ή την παρασκευή και μεταποίηση προϊόντων που περιέχουν αμιάντο κατόπιν εκούσιας προσθήκης, με εξαίρεση τη διαχείριση και την απόθεση σε καθορισμένους κατάλληλους χώρους, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, των προϊόντων που προέρχονται από κατεδάφιση και από αφαίρεση του αμιάντου

Άρθρο 6

Για όλες τις δραστηριότητες του άρθρου 1 παράγραφος 3 ο εργοδότης οφείλει να παίρνει όλα τα απαραίτητα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα, ώστε να αποφεύγεται ή να ελαχιστοποιείται η έκθεση των εργαζομένων σε σκόνη αμιάντου ή υλικών που περιέχουν αμιάντο. Σε κάθε περίπτωση η έκθεση πρέπει να διατηρείται σε επίπεδο κατώτερο εκείνου, που ορίζεται από την οριακή τιμή έκθεσης του άρθρου 8 του παρόντος διατάγματος, με τη λήψη των κατάλληλων κάθε φορά προληπτικών μέτρων από τα αναφερόμενα παρακάτω:

1. Ο αριθμός των εργαζομένων που εκτίθενται ή είναι δυνατόν να εκτεθούν σε σκόνη αμιάντου ή υλικών που περιέχουν αμιάντο καθώς και ο χρόνος έκθεσής τους πρέπει να περιορίζεται στα απολύτως αναγκαία όρια
2. Κατ' αρχήν πρέπει να σχεδιάζονται μέθοδοι και διαδικασίες εργασίας ώστε να μην παράγεται σκόνη αμιάντου. Αν τούτο δεν είναι πρακτικά δυνατόν να επιτευχθεί, η σκόνη πρέπει να δεσμεύεται όσο το δυνατόν πλησιέστερα στο σημείο εκπομπής της.
3. Ο αμιάντος ή τα υλικά που απελευθερώνουν σκόνη αμιάντου ή περιέχουν αμιάντο πρέπει να αποθηκεύονται και να μεταφέρονται στους χώρους εργασίας, μέσα σε κατάλληλες κλειστές συσκευασίες, επισημασμένες σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19 του παρόντος διατάγματος
4. Όλες οι εγκαταστάσεις και οι εξοπλισμοί που χρησιμοποιούνται για τη διαχείριση του αμιάντου, πρέπει να καθαρίζονται και να συντηρούνται αποτελεσματικά και τακτικά. Ειδικότερα:
 - α. Ο καθαρισμός πρέπει να διενεργείται, όσο είναι πρακτικά δυνατό, με κατάλληλο σύστημα δημιουργίας κενού ή άλλη κατάλληλη μέθοδο ώστε να αποτρέπεται η δημιουργία και διασπορά σκόνης αμιάντου στο περιβάλλον

- β. Όταν τούτο δεν είναι πρακτικά δυνατό να εφαρμοσθεί, πρέπει οι εργαζόμενοι που εκτελούν τον καθαρισμό να είναι εφοδιασμένοι με κατάλληλα Μέσα Ατομικής Προστασίας (Μ.Α.Π.). Άλλοι εργαζόμενοι απαγορεύεται να υπάρχουν στο χώρο κατά τη διάρκεια του καθαρισμού.
5. Όλα τα απόβλητα των εργασιών που περιέχουν αμίαντο πρέπει να συλλέγονται και να απομακρύνονται από το χώρο εργασίας το συντομότερο δυνατό, μέσα σε κατάλληλες κλειστές συσκευασίες με ειδική επισήμανση, σύμφωνα με το άρθρο 19 του παρόντος διατάγματος. Το μέτρο αυτό δεν ισχύει για τις εξορυκτικές δραστηριότητες. Τα απόβλητα που αναφέρονται στο παρόν σημείο υφίστανται στη συνέχεια διαχείριση σύμφωνα με την υπ' αριθμ. Η.Π.13588/725/06 κοινή υπουργική απόφαση «Μέτρα, όροι και περιορισμοί για την διαχείριση επικινδύνων αποβλήτων σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 91/689/ΕΟΚ «για τα επικίνδυνα απόβλητα» του Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 1991. Αντικατάσταση της υπ' αριθμ. 19396/1546/1997 κοινή υπουργική απόφαση «Μέτρα και όροι για τη διαχείριση επικινδύνων αποβλήτων» (Β' 604)» (Β' 383), όπως αυτή κάθε φορά ισχύει.

Άρθρο 7

1. Αναλόγως των αποτελεσμάτων της αρχικής εκτίμησης των κινδύνων και για να τηρείται η οριακή τιμή κατά το άρθρο 8 του παρόντος διατάγματος, ο εργοδότης μεριμνά για την πραγματοποίηση τακτικών μετρήσεων της συγκέντρωσης ινών αμιάντου στον αέρα του χώρου εργασίας
2. Για τη μέτρηση της συγκέντρωσης ινών αμιάντου στον αέρα του χώρου εργασίας, λαμβάνονται υπόψη μόνο οι ίνες μήκους ανώτερου των 5 μικρομέτρων και πλάτους μικρότερου των 3 μικρομέτρων, με λόγο μήκους/πλάτους μεγαλύτερο του 3:1
3. Ο τόπος, ο χρόνος, το είδος των μετρήσεων κατά τον έλεγχο περιβάλλοντος και γενικά κάθε πρόβλημα που είναι δυνατόν να προκύψει ανάλογα με τη φύση και τις συνθήκες εργασίας, αποτελεί αντικείμενο διαβούλευσης μεταξύ εργοδότη και της επιτροπής υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας ή των εκπροσώπων των εργαζομένων για την ασφάλεια και υγεία. Όπου δεν υπάρχει τέτοια επιτροπή ή εκπρόσωπος η διαβούλευση γίνεται με τους ίδιους τους εργαζόμενους.
4. Η δειγματοληψία και ανάλυση των δειγμάτων γίνονται από κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό και με κατάλληλα όργανα. Η μέτρηση των ινών πραγματοποιείται κατά προτίμηση με μικροσκόπιο αντίθεσης φάσης (PCM), σύμφωνα με τη μέθοδο που συνιστά η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.), από το 1997 «Determination of airborne fibre number concentrations. A recommended method, by phase-contrast optical microscopy (membrane filter method)», ή σύμφωνα με οποιαδήποτε άλλη μέθοδο ισοδύναμου αποτελέσματος.
5. Η διάρκεια των δειγματοληψιών πρέπει να επιτρέπει τον προσδιορισμό, άμεσα με τη μέτρηση ή έμμεσα με υπολογισμό, της μέσης χρονικά σταθμισμένης έκθεσης του εργαζόμενου σε αμίαντο για μια περίοδο αναφοράς 8 ωρών (μία βάρδια)
6. Όλες οι μετρήσεις πρέπει να είναι αντιπροσωπευτικές της έκθεσης των εργαζομένων στη σκόνη αμιάντου ή υλικών που περιέχουν αμίαντο και για το σκοπό αυτό γίνονται, κατά το δυνατό, με «ατομικές» δειγματοληψίες. Κατά τις μετρήσεις λαμβάνεται υπόψη η φύση των εργασιών που εκτελούνται καθώς επίσης και οι συνθήκες και η διάρκεια έκθεσης των εργαζομένων.

Άρθρο 8

Οριακή τιμή έκθεσης

1. Οι εργοδότες μεριμνούν ώστε κανένας εργαζόμενος να μην εκτίθεται σε ατμόσφαιρα με συγκέντρωση ινών αμιάντου μεγαλύτερη της 0,1 ίνας ανά cm³ αέρα ως μέση 8ωρη χρονικά σταθμισμένη έκθεση

Άρθρο 9

1. Όταν κατά τον έλεγχο του περιβάλλοντος διαπιστώνεται σε ένα χώρο εργασίας υπέρβαση της οριακής τιμής έκθεσης, σύμφωνα με το άρθρο 8, πρέπει να προσδιορίζεται η αιτία της υπέρβασης αυτής και να λαμβάνονται το συντομότερο τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα. Η εργασία στον παραπάνω χώρο μπορεί να συνεχιστεί μόνο αν ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των εργαζομένων.
2. Αμέσως μετά γίνεται νέος προσδιορισμός της συγκέντρωσης ινών αμιάντου στον αέρα του χώρου εργασίας, ώστε να εξακριβώνεται η αποτελεσματικότητα των μέτρων που έχουν ληφθεί σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1
3. Όταν η έκθεση δεν μπορεί να περιοριστεί με άλλα μέσα και για την τήρηση της οριακής τιμής απαιτείται η χρήση Μέσων Ατομικής Προστασίας (Μ.Α.Π.) της αναπνοής, τότε η χρήση των μέσων αυτών δεν επιτρέπεται να είναι μόνιμη και πρέπει να περιορίζεται, για κάθε εργαζόμενο, στον απολύτως αναγκαίο ελάχιστο χρόνο. Κατά τη διάρκεια εργασιών με Μ.Α.Π. αναπνοής, αναλόγως της φυσικής και κλιματολογικής επιβάρυνσης και κατόπιν διαβούλευσης με τους εργαζομένους και/ή τους εκπροσώπους τους και με τη σύμφωνη γνώμη του γιατρού εργασίας, καθορίζονται οι απαραίτητες περίοδοι ανάπαυσης.

Άρθρο 10

Εντοπισμός αμιαντούχων υλικών

1. Πριν την έναρξη των εργασιών κατεδάφισης ή συντήρησης, οι εργοδότες λαμβάνουν κάθε ενδεδειγμένο μέτρο για τον εντοπισμό των υλικών που ενδέχεται να περιέχουν αμιάντο, ζητώντας πληροφορίες και από τους ιδιοκτήτες των χώρων εάν παρίσταται ανάγκη. Εάν υπάρχει η παραμικρή αμφιβολία ως προς την παρουσία αμιάντου σε ένα υλικό ή σε ένα κτίριο κ.λ.π., εφαρμόζεται το παρόν προεδρικό διάταγμα.

Άρθρο 11

1. Για ορισμένες δραστηριότητες, όπως κατεδάφιση, αφαίρεση αμιάντου, επισκευή και συντήρηση κατά τις οποίες προβλέπεται υπέρβαση της οριακής τιμής, που καθορίζεται στο άρθρο 8, παρά τη χρήση τεχνικών προληπτικών μέτρων για τον περιορισμό της συγκέντρωσης ινών αμιάντου στον αέρα του χώρου εργασίας, ο εργοδότης καθορίζει τα μέτρα προστασίας των εργαζομένων όταν αυτοί εκτελούν τέτοιες εργασίες, ιδιαίτερα:
 - α. χορηγούνται στους εργαζόμενους κατάλληλες αναπνευστικές συσκευές και άλλα Μέσα Ατομικής Προστασίας (Μ.Α.Π.) που οφείλουν να φορούν.
 - β. τοποθετούνται πινακίδες που επισημαίνουν ότι προβλέπεται η υπέρβαση της οριακής τιμής του άρθρου 8 σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 2 του παρόντος διατάγματος
 - γ. αποφεύγεται ο διασκορπισμός της σκόνης αμιάντου ή αμιαντούχων υλικών εκτός του χώρου εργασίας
2. Πριν από τις δραστηριότητες αυτές, ζητείται η γνώμη της επιτροπής υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας της επιχείρησης ή των εκπροσώπων για την υγεία και ασφάλεια ή, όπου δεν υπάρχουν, των ίδιων των εργαζομένων

Άρθρο 12

1. Πριν αρχίσουν οι εργασίες για την κατεδάφιση ή για την αφαίρεση του αμιάντου και/ή υλικών που περιέχουν αμιάντο από κτίρια, κατασκευές, συσκευές και εγκαταστάσεις, καθώς και από πλοία, ο

εργολάβος ολόκληρου του έργου, και αν δεν υπάρχει, ο κύριος του έργου μεριμνά για την κατάρτιση σχεδίου εργασίας. Ειδικότερα για τα τεχνικά έργα, το σχέδιο εργασίας ενσωματώνεται στο Σχέδιο Ασφάλειας και Υγείας (Σ.Α.Υ.) που προβλέπεται στο π.δ. 305/1996.

2. Το σχέδιο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 πρέπει να προβλέπει τα απαραίτητα μέτρα για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων στο χώρο εργασίας. Το σχέδιο πρέπει ιδίως να προβλέπει: - ότι ο αμίαντος και/ή τα αμιαντούχα υλικά απομακρύνονται πριν από την εφαρμογή των τεχνικών κατεδάφισης, εκτός αν η εν λόγω αφαίρεση ενδέχεται να προκαλέσει μεγαλύτερο κίνδυνο για τους εργαζόμενους παρά εάν ο αμίαντος και/ή τα αμιαντούχα υλικά δεν μετακινηθούν - ότι χορηγούνται τα Μέσα Ατομικής Προστασίας (Μ.Α.Π.) που αναφέρονται στο άρθρο 11 παράγραφος 1 στοιχείο α του παρόντος διατάγματος για την προστασία του προσωπικού που έχει αναλάβει τις εργασίες, και εφόσον απαιτείται και για την προστασία των λοιπών προσώπων που βρίσκονται στο χώρο των εργασιών ή κοντά στο χώρο αυτό - ότι μετά τον τερματισμό των έργων κατεδάφισης ή των εργασιών αφαίρεσης αμιάντου ο χώρος εργασίας θα καθαρίζεται επιμελώς έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ότι δεν υπάρχουν κίνδυνοι οφειλόμενοι στην έκθεση σε σκόνη αμιάντου ή υλικών που περιέχουν αμίαντο. Η συγκέντρωση ινών αμιάντου στον αέρα του χώρου εργασίας πριν την άρση των τεχνικών μέτρων πρόληψης, που ελήφθησαν κατά τη διάρκεια των εργασιών, πρέπει να είναι μικρότερη της 0,010 ίνας ανά cm³ αέρα. Η μέτρηση της συγκέντρωσης ινών αμιάντου στον αέρα του χώρου εργασίας πραγματοποιείται, με μέριμνα του εργολάβου ολόκληρου του έργου, και αν δεν υπάρχει, του κύριου του έργου, από ανεξάρτητο εργαστήριο το οποίο και εκδίδει σχετικό πιστοποιητικό ανάλυσης για το σκοπό αυτό. Η δειγματοληψία και η ανάλυση των δειγμάτων γίνονται σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές και τις οδηγίες που περιέχονται στο Παράρτημα Ι του παρόντος διατάγματος. Ο εργολάβος ολόκληρου του έργου, και αν δεν υπάρχει, ο κύριος του έργου υποχρεούται να λαμβάνει υπόψη του την έγγραφη γνώμη του τεχνικού ασφάλειας και του γιατρού εργασίας κατά την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των εργασιών καθαρισμού του χώρου εργασίας πριν την άρση των τεχνικών μέτρων πρόληψης έναντι του κινδύνου έκθεσης σε ίνες αμιάντου. Στη συνέχεια υποχρεούται ο εργολάβος ολόκληρου του έργου, και αν δεν υπάρχει, ο κύριος του έργου να ενημερώσει σχετικά την αρμόδια επιθεώρηση εργασίας βεβαιώνοντας την τήρηση των παραπάνω προβλέψεων και συνοψίζοντας και αντίγραφο του πιστοποιητικού ανάλυσης. Το πιστοποιητικό ανάλυσης φυλάσσεται στο χώρο εργασίας και είναι στη διάθεση των ελεγκτικών αρχών με ευθύνη του κυρίου του έργου.
3. Το σχέδιο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 πρέπει κατ' ελάχιστο να περιέχει πληροφορίες σχετικά με τα ακόλουθα σημεία: - τη φύση και την πιθανή διάρκεια των εργασιών και/ή το σχέδιο του χώρου, εφόσον απαιτείται - τον τόπο εκτέλεσης των εργασιών - τις χρησιμοποιούμενες μεθόδους όταν οι εργασίες συνεπάγονται το χειρισμό αμιάντου ή υλικών που περιέχουν αμίαντο - τα χαρακτηριστικά των εξοπλισμών που χρησιμοποιούνται για: - την προστασία και την απορρόπηση του προσωπικού που έχει αναλάβει τις εργασίες - την προστασία των λοιπών προσώπων που βρίσκονται στο χώρο των εργασιών ή κοντά στο χώρο αυτό. Σε κάθε περίπτωση η αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας μπορεί να απαιτήσει επιπλέον των παραπάνω στοιχεία.
4. Το σχέδιο εργασίας καταρτίζεται από άτομο με τα προσόντα του άρθρου 6 του π.δ. 305/1996, εφόσον πρόκειται για τεχνικό έργο ή του άρθρου 9 παράγραφος Β, περίπτωση 1α του π.δ. 70/1990 για ναυπηγοεπισκευαστικές εργασίες.
5. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 6 αντίγραφο του σχεδίου που αναφέρεται στην παράγραφο 1, υποβάλλεται στην αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας, εφόσον ζητηθεί. Σε κάθε περίπτωση το σχέδιο εργασίας φυλάσσεται στο χώρο εργασίας με ευθύνη του εργολάβου ολόκληρου του έργου, και αν δεν υπάρχει, του κυρίου του έργου και είναι στη διάθεση των ελεγκτικών αρχών.

6. Μέχρι την έκδοση και την εφαρμογή της σχετικής Κανονιστικής Πράξης με την οποία θα καθοριστούν οι προϋποθέσεις για την έκδοση άδειας λειτουργίας των επιχειρήσεων που ορίζονται στο άρθρο 14, το σχέδιο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 υποβάλλεται μαζί με τη γνωστοποίηση εργασιών του άρθρου 4 στην αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας. Για την περίπτωση αυτή πρέπει να αναφέρονται και τα στοιχεία για τα προγράμματα εκπαίδευσης των εργαζομένων σε εργασίες αφαίρεσης αμιάντου, που παρέχονται από τον εργοδότη σύμφωνα με το άρθρο 13 του παρόντος διατάγματος.

Άρθρο 13

1. Ο εργοδότης υποχρεούται να παρέχει κατάλληλη εκπαίδευση σε όλους τους εργαζόμενους που εκτίθενται, ή ενδέχεται να εκτεθούν, σε σκόνη αμιάντου ή υλικών που περιέχουν αμιάντο. Η εκπαίδευση παρέχεται δωρεάν για τους εργαζόμενους και σε τακτικά χρονικά διαστήματα.
2. Το περιεχόμενο της εκπαίδευσης πρέπει να είναι εύκολα κατανοητό από τους εργαζόμενους, πρέπει δε να τους επιτρέπει να αποκτούν τις απαιτούμενες γνώσεις και ικανότητες όσον αφορά την πρόληψη και την ασφάλεια, ιδίως δε σχετικά με:
 - α. τις ιδιότητες του αμιάντου και τις επιπτώσεις του για την υγεία, λαμβάνοντας υπόψη τη συνεργιστική δράση του καπνίσματος
 - β. τα είδη προϊόντων ή υλικών που πιθανώς περιέχουν αμιάντο
 - γ. τις εργασίες που ενδέχεται να συνεπάγονται έκθεση σε σκόνη αμιάντου ή υλικών που περιέχουν αμιάντο και τη σημασία των προληπτικών ελέγχων για τον περιορισμό της έκθεσης στο ελάχιστο
 - δ. τις ασφαλείς πρακτικές εργασίας, τους ελέγχους και τον εξοπλισμό προστασίας
 - ε. τον κατάλληλο ρόλο, την εκλογή, την επιλογή, τους περιορισμούς και την ορθή χρήση των Μέσων Ατομικής Προστασίας (Μ.Α.Π.) της αναπνοής σύμφωνα και με το άρθρο 4 παράγραφος 1 του π.δ. 396/1994 «Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας για τη χρήση από τους εργαζόμενους εξοπλισμών ατομικής προστασίας κατά την εργασία σε συμμόρφωση προς την οδηγία του Συμβουλίου 89/656/ΕΟΚ» (Α' 220).
 - ζ. τις διαδικασίες έκτακτης ανάγκης
 - η. τις διαδικασίες απορρύπανσης
 - θ. τη διάθεση των αποβλήτων
 - ι. τις απαιτήσεις ιατρικής επίβλεψης

Άρθρο 14

Δυνατότητα εκτέλεσης εργασιών

1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 12 παράγραφος 6 και του άρθρου 3 παράγραφος 2 του παρόντος διατάγματος, η εκτέλεση κατεδαφιστικών έργων ή εργασιών αφαίρεσης αμιάντου μπορεί να πραγματοποιείται μόνο από επιχειρήσεις οι οποίες έχουν σχετική άδεια. Η άδεια αυτή εκδίδεται μετά από απόφαση της Γενικής Δ/σης Συνθηκών και Υγιεινής της Εργασίας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας.

Άρθρο 15

1. Για κάθε δραστηριότητα που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 3, και με την επιφύλαξη του άρθρου 3 παράγραφος 2, ο εργοδότης έχει υποχρέωση να λαμβάνει και τα παρακάτω ειδικά μέτρα:
 - α. Οι χώροι όπου διεξάγονται οι εργασίες αυτές: ι) να μην είναι προσπελάσιμοι σε άλλους εργαζόμενους εκτός από εκείνους οι οποίοι πρέπει να εισέρχονται σ' αυτούς, λόγω της εργασίας ή

των καθηκόντων τους ii) να αποτελούν περιοχές όπου απαγορεύεται το κάπνισμα iii) να είναι σαφώς οριοθετημένοι και να έχουν εμφανή σήμανση, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 19 παράγραφος 1 του παρόντος διατάγματος

- β. Να διευθετούνται κατάλληλοι χώροι εστίασης, χωρίς κίνδυνο επιβάρυνσης των εργαζομένων από τη σκόνη αμιάντου ή υλικών που περιέχουν αμιάντο
 - γ. Να τίθενται στη διάθεση των εργαζομένων κατάλληλα ενδύματα εργασίας ή προστασίας και άλλα Μέσα Ατομικής Προστασίας (Μ.Α.Π.), ανάλογα με την περίπτωση. Τα ενδύματα εργασίας ή προστασίας παραμένουν στο χώρο της επιχείρησης. Είναι δυνατόν όμως να δίνονται για καθαρισμό σε επιχειρήσεις που διαθέτουν τον απαιτούμενο για το σκοπό αυτό εξοπλισμό και βρίσκονται έξω από το χώρο της επιχείρησης. Στην περίπτωση αυτή η μεταφορά των ενδυμάτων εκτελείται σε κλειστά δοχεία ή σάκους, τα οποία είναι επισημασμένα κατάλληλα, σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 του παρόντος διατάγματος, τα δε πρόσωπα που αναλαμβάνουν τον καθαρισμό ενημερώνονται κατάλληλα από τους εργοδότες για τους ενδεχόμενους κινδύνους.
 - δ. Να παρέχονται στους εργαζόμενους ξεχωριστοί χώροι φύλαξης για τα ενδύματα εργασίας ή προστασίας αφενός και για τα κοινά ενδύματα αφετέρου
 - ε. Να παρέχονται στους εργαζόμενους κατάλληλες και επαρκείς εγκαταστάσεις υγιεινής, οι οποίες πρέπει να περιλαμβάνουν και ντους στην περίπτωση εργασιών που παράγουν σκόνη
 - ζ. Τα Μέσα Ατομικής Προστασίας (Μ.Α.Π.) να τοποθετούνται σε καθορισμένο χώρο, να ελέγχονται και να καθαρίζονται μετά από κάθε χρήση και να επιδιορθώνονται ή να αντικαθίστανται προτού χρησιμοποιηθούν πάλι.
2. Το κόστος των μέτρων που λαμβάνονται κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 1 δεν βαρύνει τους εργαζόμενους

Άρθρο 16

1. Σε κάθε δραστηριότητα του άρθρου 1 παράγραφος 3, ο εργοδότης πρέπει να λαμβάνει όλα τα κατάλληλα μέτρα, προκειμένου οι εργαζόμενοι στην επιχείρηση κατά την πρόσληψή τους και στη συνέχεια σε τακτά χρονικά διαστήματα να λαμβάνουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες όσον αφορά:
 - α. τους πιθανούς κινδύνους για την υγεία από την έκθεση σε σκόνη αμιάντου ή υλικών που περιέχουν αμιάντο
 - β. τα μέτρα υγιεινής που πρέπει να τηρούνται στα οποία περιλαμβάνεται και η αποχή από το κάπνισμα
 - γ. τις προφυλάξεις που πρέπει να λαμβάνονται όσον αφορά τη χρήση κατάλληλων Μέσων Ατομικής Προστασίας (Μ.Α.Π.).
 - δ. τα οργανωτικά, τεχνικά ή άλλα μέτρα που λήφθηκαν και αποσκοπούν στην ελαχιστοποίηση της έκθεσης σε σκόνη αμιάντου ή υλικών που περιέχουν αμιάντο
 - ε. την ύπαρξη οριακής τιμής και την ανάγκη για έλεγχο του αέρα του χώρου εργασίας
2. Εκτός από τα μέτρα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 και με την επιφύλαξη του άρθρου 3 παράγραφος 2, λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα ώστε:
 - α. οι εργαζόμενοι και/ή οι εκπρόσωποί τους στην επιχείρηση ή την εγκατάσταση να μπορούν να λαμβάνουν γνώση των αποτελεσμάτων των μετρήσεων της συγκέντρωσης ινών αμιάντου στον αέρα του χώρου εργασίας και να τους δίνονται εξηγήσεις σχετικά με τη σημασία των αποτελεσμάτων αυτών
 - β. αν τα αποτελέσματα υπερβαίνουν την οριακή τιμή του άρθρου 8, οι εργαζόμενοι, τους οποίους

αφορούν τα αποτελέσματα, καθώς και οι εκπρόσωποί τους στην επιχείρηση ή την εγκατάσταση να ενημερώνονται το συντομότερο δυνατό για τις υπερβάσεις αυτές και τις αιτίες τους και να ζητείται η γνώμη των εργαζομένων και/ή των εκπροσώπων τους στην επιχείρηση ή την εγκατάσταση σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν ή, αν η κατάσταση είναι επείγουσα, να πληροφορούνται τα μέτρα που έχουν ληφθεί

Άρθρο 17

Με την επιφύλαξη του άρθρου 3 παράγραφος 2, λαμβάνονται τα ακόλουθα μέτρα:

1. Κάθε εργοδότης του άρθρου 1 παράγραφος 3 του παρόντος διατάγματος υποχρεούται:
 - α. να χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες γιατρού εργασίας, όπως αυτός ορίζεται στα άρθρα 4, 8, 9 και 10 του ν.1568/1985 και στο άρθρο 4 του π.δ. 17/1996, ανεξάρτητα από τον αριθμό εργαζομένων στην επιχείρηση και/ή στην εγκατάσταση.
 - β. να παραπέμπει κάθε εργαζόμενο πριν από την έναρξη της έκθεσης σε σκόνη αμιάντου ή υλικών που περιέχουν αμιάντο σε ιατρική εξέταση για την εκτίμηση της κατάστασης της υγείας του. Η εκτίμηση αυτή πρέπει να περιλαμβάνει ειδική εξέταση του θώρακα και διενεργείται σύμφωνα με τις αρχές και την πρακτική της ιατρικής και τις οδηγίες του Παραρτήματος ΙΙ. Η ιατρική εξέταση επαναλαμβάνεται μία τουλάχιστον φορά κάθε τρία χρόνια για όσο διάστημα διαρκεί η έκθεση σε αμιάντο.
2. Αρμόδιος για την επίβλεψη της υγείας των εργαζομένων είναι ο γιατρός εργασίας της επιχείρησης ο οποίος καταρτίζει ατομικό ιατρικό φάκελο για κάθε εργαζόμενο, σύμφωνα με το άρθρο 27 παράγραφος 2β του ν. 1568/1985 και το άρθρο 14 παράγραφος 3 του π.δ. 399/1994 «Προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που συνδέονται με την έκθεση σε καρκινογόνους παράγοντες κατά την εργασία σε συμμόρφωση με την οδηγία του Συμβουλίου 90/394/ΕΟΚ» (Α' 221). Ανάλογα με τα αποτελέσματα της ιατρικής εξέτασης, ο γιατρός εργασίας παρέχει υποδείξεις και συμβουλές στον εργοδότη, στους εργαζόμενους και στους εκπροσώπους τους σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται καθώς και για την αναγκαιότητα της σωστής χρήσης των Μέσων Ατομικής Προστασίας (Μ.Α.Π.). Τα μέτρα αυτά μπορούν να περιλαμβάνουν, ανάλογα με την περίπτωση, την απαγόρευση της έκθεσης του εργαζόμενου σε σκόνη αμιάντου ή υλικών που περιέχουν αμιάντο. Ο εργαζόμενος ή ο εργοδότης έχει δικαίωμα να ζητήσει από τον αρμόδιο γιατρό επανεκτίμηση των στοιχείων με βάση τα οποία κρίθηκε αναγκαία η λήψη των παραπάνω μέτρων. Σε περίπτωση διαφωνίας ζητείται η παρέμβαση της αρμόδιας Επιθεώρησης Εργασίας, σε συνεργασία με την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Ο γιατρός εργασίας ή ο ασφαλιστικός φορέας μπορεί να υποδείξει την αναγκαιότητα παράτασης της ιατρικής επίβλεψης και μετά το πέρας της έκθεσης, για διάστημα που κρίνεται αναγκαίο για τη διαφύλαξη της υγείας του συγκεκριμένου προσώπου.
3. Στις περιπτώσεις παράτασης της ιατρικής επίβλεψης οι σχετικές δαπάνες βαρύνουν τον εργοδότη εάν η απασχόληση του εργαζόμενου είναι στην ίδια επιχείρηση. Εάν ο εργαζόμενος απασχολείται σε άλλη επιχείρηση ή όταν συνταξιοδοτηθεί οι δαπάνες βαρύνουν τον αρμόδιο ασφαλιστικό φορέα.

Άρθρο 18

Με την επιφύλαξη του άρθρου 3 παράγραφος 2, λαμβάνονται τα ακόλουθα μέτρα:

1. Ο εργοδότης οφείλει να τηρεί μητρώο των εργαζομένων που καλούνται να ασκήσουν τις δραστηριότητες που προβλέπονται στο άρθρο 1 παράγραφος 3, αναφέροντας τη φύση και τη διάρκεια των δραστηριοτήτων τους καθώς και την έκθεση σε σκόνη αμιάντου ή υλικών που περιέχουν αμιάντο

την οποία έχουν υποστεί. Ο γιατρός εργασίας έχει πρόσβαση στο μητρώο αυτό. Οι εργαζόμενοι και/ή οι εκπρόσωποί τους στην επιχείρηση ή την εγκατάσταση έχουν πρόσβαση στα συλλογικά και ανώνυμα στοιχεία που περιέχει το μητρώο αυτό. Αντίγραφο του μητρώου υποβάλλεται στο τέλος κάθε έτους στο Τμήμα Ιατρικής της Εργασίας και Προαγωγής της Υγείας στους εργασιακούς χώρους του Κέντρου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΚΥΑΕ) του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

2. Η καταχώρηση των στοιχείων των ελέγχων του περιβάλλοντος θα περιλαμβάνει τουλάχιστον τα εξής:
 - α. την ημερομηνία, τον αριθμό, τη θέση (ή το χώρο), τη διάρκεια κάθε δειγματοληψίας, τον τύπο της («ατομική» ή «στατική»), και το αν διενεργείται σε επίπεδο ομάδας, καθώς και τα ονοματεπώνυμα των αντίστοιχων εργαζομένων και το είδος της εργασίας,
 - β. τον τύπο του οργάνου της δειγματοληψίας, το φορέα της ανάλυσης των δειγμάτων και κάθε άλλο στοιχείο σχετικό με τη μέτρηση,
 - γ. το αποτέλεσμα της μέτρησης και το εκτιμώμενο επίπεδο έκθεσης για περίοδο αναφοράς 8 ωρών,
 - δ. στοιχεία και παρατηρήσεις σχετικά με τα τεχνικά ή άλλα μέτρα και μέσα πρόληψης, καθώς και με άλλους παράγοντες που χαρακτηρίζαν τις συνθήκες εργασίας και έκθεσης των εργαζομένων σε αμίαντο κατά τη διάρκεια της δειγματοληψίας και ήταν δυνατό να επηρεάσουν το αποτέλεσμά της
3. Ο ατομικός ιατρικός φάκελος, ο οποίος συμπληρώνεται από τον γιατρό εργασίας, περιλαμβάνει τα εξής τουλάχιστον στοιχεία:
 - α. το ονοματεπώνυμο και το είδος της εργασίας του εργαζομένου
 - β. τους λόγους για τους οποίους ασκείται η ιατρική επίβλεψη
 - γ. την ημερομηνία διενέργειας των ιατρικών εξετάσεων
 - δ. τα αποτελέσματα των κλινικών και εργαστηριακών εξετάσεων και το φορέα που τις διενήργησε
 - ε. την ερμηνεία των αποτελεσμάτων
 - ζ. τα αποτελέσματα των ελέγχων του περιβάλλοντος που αναφέρονται στην ατομική έκθεση του εργαζομένου σε αμίαντο
 - η. τα στοιχεία από το ιατρικό και επαγγελματικό ιστορικό του εργαζομένου
 - θ. τα μέτρα που λήφθηκαν με βάση τα αποτελέσματα των εξετάσεων
4. Το μητρώο, που αναφέρεται στην παράγραφο 1, και ο ατομικός ιατρικός φάκελος, που αναφέρεται στην παράγραφο 3, διατηρούνται για μια ελάχιστη περίοδο σαράντα (40) ετών από το τέλος της έκθεσης του εργαζομένου σε σκόνη αμιάντου ή υλικών που περιέχουν αμίαντο στην τελευταία επιχείρηση
5. Αν ο εργαζόμενος αλλάξει εργοδότη, ο φάκελός του διαβιβάζεται στο γιατρό εργασίας της νέας απασχόλησης, μόνο ύστερα από σχετική αίτηση του εργαζομένου. Σε περίπτωση συνταξιοδότησης του εργαζομένου ή απασχόλησής του σε άλλη εργασία στην οποία δεν προβλέπεται γιατρός εργασίας ή διάλυσης της επιχείρησης, ο φάκελος αποστέλλεται στον αρμόδιο ασφαλιστικό φορέα. Στη συνέχεια από τον ασφαλιστικό φορέα αποστέλλεται αντίγραφο του φακέλου στο Τμήμα Ιατρικής της Εργασίας και Προαγωγής της Υγείας στους εργασιακούς χώρους του Κέντρου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΚΥΑΕ) του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας για ερευνητικούς σκοπούς και στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Αντίγραφο του ιατρικού φακέλου δίδεται και στον εργαζόμενο, τον οποίο αφορά, μετά την για οποιοδήποτε λόγο αποχώρησή του από την επιχείρηση.

Άρθρο 19

1. Οι χώροι, όπου διεξάγονται οι εργασίες του άρθρου 1 παράγραφος 3 του παρόντος, πρέπει να έχουν

εμφανή σήμανση, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 105/1995 «Ελάχιστες προδιαγραφές για την σήμανση ασφάλειας ή/και υγείας στην εργασία σε συμμόρφωση με την οδηγία 92/58/ΕΟΚ» (Α' 67) και πινακίδες προειδοποίησης όπου αναγράφεται με γράμματα που διαβάζονται εύκολα: - AMIANTΟΣ - ΜΗΝ ΕΙΣΕΡΧΕΣΤΕ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΑΝ ΔΕΝ ΕΧΕΤΕ ΕΡΓΑΣΙΑ - Η ΕΙΣΠΝΟΗ ΣΚΟΝΗΣ ΑΜΙΑΝΤΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ.

2. Οι χώροι, όπου προβλέπεται ή έχει διαπιστωθεί υπέρβαση της οριακής τιμής έκθεσης σε αμίαντο, πρέπει να έχουν εμφανή σήμανση σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 105/1995 και πινακίδες προειδοποίησης όπου αναγράφεται με γράμματα που διαβάζονται εύκολα: - AMIANTΟΣ - ΜΗΝ ΕΙΣΕΡΧΕΣΤΕ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΑΝ ΔΕΝ ΕΧΕΤΕ ΕΡΓΑΣΙΑ. ΠΙΘΑΝΗ ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΤΗΣ ΟΡΙΑΚΗΣ ΤΙΜΗΣ - Η ΕΙΣΠΝΟΗ ΣΚΟΝΗΣ ΑΜΙΑΝΤΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ.
3. Όλα τα δοχεία ή οι σάκοι, που περιέχουν αμίαντο ως απόβλητα από εργασίες με αμίαντο ή ακόμη τα προς καθαρισμό ενδύματα των εργαζομένων, πρέπει τουλάχιστον να φέρουν σήμανση στην οποία να αναγράφεται με γράμματα που θα διαβάζονται εύκολα: - ΠΡΟΣΟΧΗ - ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΑΜΙΑΝΤΟ - Η ΕΙΣΠΝΟΗ ΣΚΟΝΗΣ ΑΜΙΑΝΤΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ - ΤΗΡΕΙΤΕ ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Άρθρο 20

Μητρώο αναγνωρισμένων κρουσμάτων αμιάντωσης και μεσοθηλιώματος

1. Στα πλαίσια εφαρμογής των διατάξεων που αφορούν την αναγγελία των ασθενειών των εργαζομένων που οφείλονται στην εργασία, τηρείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες των ασφαλιστικών φορέων μητρώο των αναγνωρισμένων κρουσμάτων αμιάντωσης και μεσοθηλιώματος. Στο τέλος κάθε έτους οι ασφαλιστικοί φορείς αποστέλλουν στο ΚΥΑΕ του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας όλα τα απαραίτητα στοιχεία, καθώς και στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Άρθρο 21

Προσάρτηση Παραρτημάτων Προσαρτώνται και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του παρόντος διατάγματος το παράρτημα I που αναφέρεται στο άρθρο 12 και το παράρτημα II που αναφέρεται στο άρθρο 17 του παρόντος διατάγματος και έχουν ως ακολούθως: ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I Τεχνικές προδιαγραφές και οδηγίες για τη δειγματοληψία και ανάλυση των δειγμάτων με σκοπό τη λήψη απόφασης σχετικά με την άρση των τεχνικών μέτρων πρόληψης μετά τον τερματισμό των εργασιών αφαίρεσης αμιαντούχων υλικών, η οποία αναφέρεται στο άρθρο 12 παράγραφος 2. Α. Δειγματοληψία 1. Διενεργούνται στατικές δειγματοληψίες. 2. Οι δειγματοληψίες διενεργούνται μόνο όταν έχει επιτευχθεί επαρκής ξηρότητα στις επιφάνειες του χώρου εργασίας και αφού με την οπτική παρατήρηση έχει επιβεβαιωθεί η απουσία σκόνης στον αέρα του χώρου εργασίας. 3. Η δειγματοληψία πρέπει να συνοδεύεται από δραστηριότητες διατάραξης της σκόνης στις επιφάνειες του χώρου εργασίας. Οι δραστηριότητες αυτές πρέπει να είναι σχεδιασμένες με τρόπο που να προσομοιάζεται η κατάσταση του χώρου κατά τη μελλοντική του χρήση. 4. Η διατάραξη της σκόνης πρέπει να διενεργείται στην περιοχή των αντλιών δειγματοληψίας και σε περιοχή όπου η οπτική παρατήρηση ή η αρχική θέση του αμιαντούχου υλικού δημιουργεί υποψίες για επιφανειακή επιβάρυνση των επιφανειών του χώρου εργασίας με ίνες αμιάντου. 5. Μια κατάλληλη δραστηριότητα προσομοίωσης της μελλοντικής χρήσης του χώρου μπορεί να είναι η επαναλαμβανόμενη με χτυπήματα διατάραξη των επιφανειών που δύναται να προσεγγιστούν. 6. Οι δραστηριότητες προσομοίωσης πραγματοποιούνται για τουλάχιστον 5 λεπτά κάθε φορά που χρησιμοποιείται ένα νέο φίλτρο καθώς και κάθε φορά που συμπληρώνεται μία ώρα δειγματοληψίας. 7. Όλος ο εξοπλισμός που χρησιμοποιείται στις δραστηριότητες προσομοίωσης πρέπει να

καθαρίζεται ή να απορρίπτεται ως απόβλητο αμιάντου. 8.Οι κεφαλές δειγματοληψίας τοποθετούνται με κατεύθυνση προς το έδαφος σε ύψος από 1m έως 2m από το δάπεδο και κατανέμονται καταλλήλως σε ολόκληρο το χώρο εργασίας. 9.Ο ελάχιστος αριθμός των μετρήσεων είναι ο μικρότερος θετικός ακέραιος αριθμός ο οποίος προσεγγίζει τον αριθμό που προκύπτει από τη σχέση $A/3-1$. Η σταθερά A υπολογίζεται ως εξής: 1)Αν το ύψος του χώρου εργασίας είναι μικρότερο ή ίσο με 3m ή σε περιπτώσεις που το ύψος ξεπερνά τα 3m αλλά η έκθεση είναι πιθανό να περιορίζεται στο επίπεδο του δαπέδου, τότε η σταθερά A ισούται με το εμβαδόν του χώρου εργασίας εκφρασμένο σε m^2 . 2)Στις υπόλοιπες περιπτώσεις η σταθερά A ισούται με το $1/3$ του όγκου του χώρου εργασίας εκφρασμένου σε m^3 . Αν εντός του χώρου εργασίας υπάρχουν αντικείμενα μεγάλα σε μέγεθος τότε ο όγκος τους πρέπει να αφαιρείται από το συνολικό όγκο του χώρου εργασίας πριν τον υπολογισμό της σταθεράς A. Ο ελάχιστος αριθμός μετρήσεων, που πρέπει να διενεργηθούν, δεν μπορεί να είναι μικρότερος από δύο, εκτός από την περίπτωση που ο όγκος του χώρου εργασίας είναι μικρότερος από $10 m^3$, οπότε μία μέτρηση θεωρείται αρκετή. 10.Ο ελάχιστος αριθμός των αναγκαίων μετρήσεων αυξάνεται στις περιπτώσεις που ο χώρος εργασίας χωρίζεται εμφανώς σε μικρότερες περιοχές. 11.Ο συνολικός όγκος του δείγματος αέρα για κάθε μέτρηση πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσος με 480 lt. 12.Είναι επιτρεπτό ο συνολικός όγκος των 480 lt να επιτευχθεί αθροιστικά με δύο ή περισσότερες ταυτόχρονα ή στη σειρά δειγματοληψίες. Σε αυτή την περίπτωση οι δειγματοληψίες πραγματοποιούνται σε απόσταση 1m μεταξύ τους. Β. Ανάλυση δειγμάτων 1.Η μέτρηση των ινών αμιάντου πραγματοποιείται κατά προτίμηση με μικροσκόπιο αντίθεσης φάσης (PCM), σύμφωνα με τη μέθοδο που συνιστά η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ), από το 1997, ή σύμφωνα με οποιαδήποτε άλλη μέθοδο ισοδύναμου αποτελέσματος. 2.Για όγκο δειγματοληψίας 480 lt, στο μικροσκόπιο αντίθεσης φάσης πρέπει να εξεταστούν 200 οπτικά πεδία. Αν ο όγκος δειγματοληψίας (V) ξεπερνά τα 480 lt τότε ο αριθμός των οπτικών πεδίων (n), που πρέπει να εξεταστούν, μπορεί να μειωθεί σύμφωνα με τη σχέση $n = 96.000/V$. 3.Αν δύο ή περισσότερα δείγματα αέρα αθροίζονται ώστε να προκύψει ο απαιτούμενος για κάθε μέτρηση όγκος των 480 lt (ή μεγαλύτερος), τότε ως όγκος αέρα της δειγματοληψίας θεωρείται ο συνολικός όγκος των δειγμάτων. Ως αριθμός όμως των προς εξέταση στο μικροσκόπιο οπτικών πεδίων θεωρείται ο αριθμός των οπτικών πεδίων που εξετάζονται σε κάθε ένα από τα φίλτρα δειγματοληψίας. Στην περίπτωση αυτή ο αριθμός των οπτικών πεδίων είναι ίδιος για όλα τα αθροιζόμενα φίλτρα δειγματοληψίας. 4.Για την άρση των τεχνικών μέτρων πρόληψης σε μικρούς χώρους εργασίας, όπου απαιτούνται 4 ή λιγότερες μετρήσεις, όλα τα αποτελέσματα των μετρήσεων πρέπει να έχουν τιμή μικρότερη της 0,010 ίνας ανά cm^3 αέρα. Σε μεγαλύτερους όμως χώρους εργασίας είναι αποδεκτό 1 στα 5 αποτελέσματα να είναι μεταξύ της 0,010 και της 0,015 ίνας ανά cm^3 αέρα. 5.Η συγκέντρωση των ινών αμιάντου στον αέρα του χώρου εργασίας πρέπει να εκφράζεται με τρία δεκαδικά ψηφία. Μετά το τέλος των μετρήσεων πρέπει να συντάσσεται αναφορά στην οποία θα καταγράφονται: - το μέγεθος της επιφάνειας ή του όγκου του χώρου εργασίας - ο αριθμός των μετρήσεων που απαιτούνται - ο αριθμός των διενεργηθέντων μετρήσεων - οι δραστηριότητες προσομοίωσης της μελλοντικής χρήσης του χώρου εργασίας που τελέστηκαν - η ώρα έναρξης και λήξης κάθε δειγματοληψίας - η παροχή των αντλιών στην αρχή και στο τέλος για κάθε δειγματοληψία - ο όγκος κάθε δείγματος αέρα που λαμβάνεται σε κάθε μέτρηση - ο αριθμός των εξετασθέντων οπτικών πεδίων για κάθε φίλτρο δειγματοληψίας - η διάμετρος του οπτικού πεδίου του μικροσκοπίου - η διάμετρος του εκτιθέμενου φίλτρου - ο αριθμός των μετρηθέντων ινών σε κάθε φίλτρο δειγματοληψίας - η συγκέντρωση ινών αμιάντου στον αέρα του χώρου εργασίας εκφρασμένη σε ίνες/ cm^3 .

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II Πρακτικές συστάσεις για την ιατρική εξέταση για την εκτίμηση της κατάστασης της υγείας των εργαζομένων, η οποία αναφέρεται στο άρθρο 17 παράγραφος 1β: 1.Σύμφωνα με τα υπάρχοντα βιβλιογραφικά δεδομένα η έκθεση σε ίνες αμιάντου μπορεί να προκαλέσει τις ακόλουθες παθήσεις: - αμιάντωση - μεσοθηλώμα - καρκίνο του πνεύμονα - καρκίνο του γαστρεντερικού συστήματος. 2.Ο γιατρός

εργασίας που είναι αρμόδιος για την ιατρική παρακολούθηση των εργαζομένων που εκτίθενται στον αμίαντο πρέπει να γνωρίζει τις συνθήκες και τις περιστάσεις κάτω από τις οποίες πραγματοποιήθηκε η έκθεση κάθε εργαζομένου. 3. Η κλινική παρακολούθηση των εργαζομένων πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τις αρχές και την πρακτική της ιατρικής της εργασίας. Πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα μέτρα: - κατάρτιση του ιατρικού και επαγγελματικού ιστορικού του εργαζομένου, - προσωπική συνέντευξη, - κλινική εξέταση του θώρακα, - εξέταση της αναπνευστικής λειτουργίας (σπειρομέτρηση και καμπύλη ροής όγκου). Είναι επιθυμητή η διενέργεια και άλλων εξετάσεων, στις οποίες περιλαμβάνονται ακτινογραφία θώρακα συνήθων διαστάσεων ή αξονική τομογραφία, καθώς και εργαστηριακές αναλύσεις όπως η κυτταρολογική εξέταση των πτυέλων. Οι εξετάσεις αυτές πρέπει να αποφασίζονται για κάθε εργαζόμενο που παρακολουθείται ιατρικά, σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες γνώσεις στον τομέα της ιατρικής της εργασίας.

Άρθρο 22

Έλεγχος εφαρμογής

1. Ο έλεγχος της εφαρμογής του παρόντος διατάγματος ανατίθεται στις αρμόδιες υπηρεσίες του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας (ΣΕΠΕ). Για τις επιχειρήσεις των μεταλλείων, λατομείων, ορυχείων ο έλεγχος της εφαρμογής του παρόντος διατάγματος ανατίθεται στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Ανάπτυξης.

Άρθρο 23

1. Σε κάθε εργοδότη που παραβαίνει τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος επιβάλλονται, ανεξάρτητα από τις ποινικές κυρώσεις, οι διοικητικές κυρώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 24 του ν. 2224/1994 «Ρύθμιση θεμάτων εργασίας, συνδικαλιστικών δικαιωμάτων, υγιεινής-ασφάλειας, κ.λ.π.» (Α' 112), όπως τροποποιήθηκε με τα άρθρα 16 του ν. 2639/1998 «Ρύθμιση εργασιακών σχέσεων, σύσταση Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας και άλλες διατάξεις» (Α' 205), 11 παράγραφος 5 του ν. 3144/2003 «Κοινωνικός διάλογος για την προώθηση της απασχόλησης και την κοινωνική προστασία και άλλες διατάξεις» (Α' 111), 4 του ν. 3227/2004 «Μέτρα για την αντιμετώπιση της ανεργίας και άλλες διατάξεις» (Α' 31) και 3 παράγραφος 3 του ν. 3385/2005 «Ρυθμίσεις για την προώθηση της απασχόλησης, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και άλλες διατάξεις» (Α' 210), με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 6 της κοινής υπουργικής απόφασης 88555/3293/30.9.1988 που κυρώθηκε με το άρθρο 39 του ν. 1836/1989 (Α' 79).
2. Σε κάθε εργοδότη που παραβαίνει από αμέλεια ή πρόθεση τις διατάξεις του παρόντος επιβάλλονται οι ποινικές κυρώσεις του άρθρου 25 του ν. 2224/1994 (Α' 112) και του άρθρου 17 του ν. 2639/1998, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 3 παράγραφος 2 του ν. 3385/2005.

Άρθρο 24

1. Η ισχύς του διατάγματος αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως
2. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος διατάγματος καταργούνται τα π.δ. 70α/1988 (Α' 31) και 175/1997 (Α' 150) και το άρθρο 3 του π.δ. 159/1999 (Α' 157). Στον Υπουργό Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας αναθέτουμε τη δημοσίευση και την εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Αθήνα, 2006-10-09

Υπογράφοντες:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΑΡΟΛΟΣ ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΙΟΥΦΑΣ

ΣΑΒΒΑΣ ΤΣΙΤΟΥΡΙΔΗΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ